

УДК 378.6 (045)

UDC 378.6 (045)

DOI: [10.31475/ped.dys.2021.30.09](https://doi.org/10.31475/ped.dys.2021.30.09)

ІГОР ЗАЙЦЕВ,

доцент кафедри

(Україна, Одеса, Військова академія (м. Одеса))

IHOR ZAITSEV,

Assistant Professor

(Ukraine, Odesa, Military Academy (city of Odesa))

ORCID: [0000-0002-0619-8148](https://orcid.org/0000-0002-0619-8148)

**Компоненти, критерії та показники рівнів готовності
майбутніх офіцерів морської піхоти до професійної діяльності**

**Components, Criteria and Indicators of the Readiness Levels of Future Naval Infantry Units
Officers for Professional Activity**

У статті здійснено розробку та розкриття сутності компонентів, критеріїв та показників рівнів готовності майбутніх офіцерів морської піхоти до професійної діяльності. З'ясовано, що структуру готовності майбутніх офіцерів морської піхоти до професійної діяльності складають компоненти: особистісно-мотиваційний (критерій – мотиваційно-орієнтаційний), когнітивно-змістовий (критерій – знанневий), інформаційно-діяльнісний (критерій – операційний), рефлексивно-творчий (критерій – рефлексивний). Відповідно до виокремлених компонентів, критеріїв та показників визначено три рівні готовності майбутніх офіцерів морської піхоти до професійної діяльності: високий, середній та низький.

Ключові слова: *компоненти, критерії, показники, рівні, готовність, майбутні офіцери морської піхоти, інформаційно-комунікаційні технології.*

The essence of components, criteria and indicators of the of the readiness levels of future naval infantry units officers for professional activities have been developed and revealed in the article. It is found out that the structure of readiness of future naval infantry units officers for professional activity consists of such components: personal and motivational (the criteria of this component motivational and orientation value orientations has been chosen, awareness of the necessity and goals of preparation for professional activity, the formation of a system of motives and values of the future specialist regarding future professional activity, which is accompanied by interest and desire to succeed in future professional activity), cognitive and content (criteria of knowledge – strength and depth of knowledge due to implementation of tasks and functions in future professional activities, a system of professional knowledge of the military field which is necessary for the effective implementation of educational and professional activities; the availability of special knowledge among cadets in professionally oriented disciplines), information and activity (criteria operational – abilities and skills to act in the conditions of future professional activity, the cadet's ability to assess different situations, to make decisions about actions in different situations quickly and correctly), reflexive and creative (reflexive criteria – reflexive position, the ability to self-assessment, creative solution of various situations, the reflexive component is endowed with a self-regulating function and reveals skills and ability of cadets to evaluate the results of their own activities in the direction function of readiness to ensure safety in future professional activities, the care for the preservation of health and property values, to be able to reflect and correct their behavior, to strive for self-improvement and self-development).

According to certain components, criteria and indicators, three levels of readiness of future naval infantry units officers for professional activity have been determined: high, medium and low.

Keywords: *components, criteria, indicators, levels, readiness, future naval infantry units officers, information and communication technologies.*

Вступ / Introduction. На сучасному етапі підготовка кваліфікованих кадрів для Збройних Сил України є однією із найбільш важливих проблем освіти загалом, та військової зокрема. Відповідно до чинних нормативно-правових актів в сфері оборони, а також з огляду на міжнародні стандарти підготовки фахівців, важливо в освітньому процесі вищих військових навчальних закладів (далі – ВВНЗ) забезпечити якісну та дієву підготовку майбутніх офіцерів, зокрема і майбутніх офіцерів морської піхоти (далі – МОМП).

Тому наразі нагальною та актуальною є проблема підготовки МОМП до професійної діяльності із використанням засобів ІКТ, результативність якої можна визначити за допомогою кількісних та

якісних показників. Тому з метою визначення готовності МОМП до професійної діяльності, що забезпечується засобами інформаційно-комунікаційних технологій (далі – ІКТ), зумовлюється потреба у вивченні рівня такої готовності через з'ясування сутності компонентів, критеріїв, показників та рівнів готовності МОМП до професійної діяльності.

Мета та завдання / Aim and Tasks. Метою статті є розробка та розкриття сутності компонентів, критеріїв, показників рівнів готовності майбутніх офіцерів морської піхоти до професійної діяльності.

Методи / Methods. З метою розробки та обґрунтування сутності запропонованих компонентів, критеріїв та показників рівнів готовності майбутніх офіцерів морської піхоти до професійної діяльності було використано низку методів наукового дослідження: **аналіз, синтез, класифікації, систематизація, узагальнення, порівняння.**

Результати / Results. Розгляд компонентів, критеріїв, показників та рівнів готовності фахівців різних спеціальностей до майбутньої професійної діяльності є предметом наукових студій багатьох дослідників. Проте незважаючи на низку наукових досліджень з окресленого питання, компоненти, критерії, показники та рівні готовності МОМП до професійної діяльності, що реалізується через використання ІКТ в освітньому процесі, не знайшла належного вирішення.

Аналіз праць науковців з досліджуваної проблеми, словників та довідників дав можливість виокремити компоненти готовності МОМП до професійної діяльності, що формуються під впливом використання засобів ІКТ в освітньому процесі ВВНЗ: особистісно-мотиваційний, когнітивно-змістовий, інформаційно-діяльнісний, рефлексивно-творчий.

Визначені компоненти, критерії та показники рівнів готовності МОМП до професійної діяльності дають змогу забезпечити з'ясування рівня засвоєння знань щодо майбутньої професійної діяльності; сформованих умінь та навичок, які стосуються здатності курсантів до розв'язання у майбутній професійній діяльності непередбачуваних завдань у спеціалізованих сферах професійної діяльності, яка передбачає інтерпретацію інформації, добір методів та інструментальних засобів; розвиток комунікативних та організаторських і лідерських здібностей МОМП; ступеня автономності та відповідальності як здатності управляти діями або проектами, нести відповідальність за свої рішення та вчинки, а також за дії і вчинки підлеглих, здатність до продовження подальшого навчання із високим ступенем автономності.

Зміст підготовки МОМП до професійної діяльності, що реалізується засобами ІКТ, спрямовується на формування структурних компонентів готовності – особистісно-мотиваційного, когнітивно-змістового, інформаційно-діялісного, рефлексивно-творчого, критеріями і показниками яких визначено:

– *мотиваційно-орієнтаційний критерій* (особистісно-мотиваційний компонент готовності) – показниками є: ціннісні орієнтації, усвідомлення потреби і цілей підготовки до професійної діяльності, формування системи мотивів та цінностей у курсантів щодо майбутньої професійної діяльності, що супроводжується зацікавленістю та бажанням досягти успіху засобами; прояв інтересу та зацікавленості до обраної професії; позитивне ставлення до використання ІКТ у навчальній діяльності; прагнення до здобуття знань та розвитку професійних здібностей засобами ІКТ; усвідомлення себе як майбутнього професіонала; самостимулювання до отримання високих результатів навчання за допомогою ІКТ; наявність системи спонукань, які зумовлюють активність особистості; висока самосвідомість, стійкі мотиви професійної діяльності МОМП, відповідальність, ініціативність, самостійність, прагнення до самовдосконалення, самоосвіти, саморозвитку, наявність морально-психологічних, світоглядних, загальних військово-професійних якостей; прагнення до оволодіння знаннями, вміннями та навичками майбутньої професійної діяльності; наявність пізнавальних потреб; бажання ставити завдання та досягати мети щодо свідомості та результативності в навчальній діяльності; бажання здобувати навчання і в подальшому працювати у військовому колективі; професійний інтерес та прагнення до кар'єрного зростання;

– *знанневий критерій* (когнітивно-змістовий компонент готовності) – показниками є: міцність та глибина знань щодо реалізація завдань та функцій у майбутній професійній діяльності (система фахових знань військової галузі, необхідних для ефективного виконання навчальної і професійної діяльності; наявність спеціальних знань у курсантів із професійно орієнтованих дисциплін; володіння знаннями про можливості засобів ІКТ і навчальній та майбутній професійній діяльності; здатність до навчання загалом; ґрунтовні базові професійні та базові загальні знання; креативність, здатність генерувати нові ідеї, знання щодо тактики дій підрозділів морської піхоти, експлуатації та застосування озброєння і техніки підрозділу, управління підрозділами в різних видах бою, під час повсякденної діяльності та їх забезпечення; наявність теоретичних знань щодо особливостей та змісту майбутньої професійної діяльності; якість знань (міцність, глибина, гнучкість, оперативність, повнота); здатність до самоорганізації, аналізу та узагальнень щодо порядку здійснення професійної діяльності; сформованість знань курсантів щодо розуміння

сутності майбутньої професійної діяльності;

– *операційний критерій* (інформаційно-діяльнісний компонент готовності) – показниками є: здатність МОМП використовувати набуті під час навчання у ВВНЗ уміння та навички під час майбутньої професійної діяльності; вміння курсантами оцінювати різні ситуації, швидко та правильно приймати рішення щодо дій в різних ситуаціях; навички розрахувати наявні ресурси та засоби для подолання різних ситуацій; наявність організаторських, комунікативних умінь, які забезпечать взаємодію у військовому колективі та ефективну організацію роботи із підлеглими;

– *рефлексивний критерій* (рефлексивно-творчий компонент готовності) – показниками є: рефлексивна позиція, здатність до самооцінки, творче вирішення різних ситуацій; здатність та вміння курсантів оцінювати результати власної діяльності в напрямі готовності до забезпечення безпеки у майбутній професійній діяльності, турботи про збереження здоров'я та майнових цінностей, уміти рефлексувати та здійснювати корекцію своєї поведінки; навички самовдосконалення та саморозвитку; наявність у МОМП проєктувальних і аналітичних умінь; вміння аналізувати та осилювати свої дії та дії підлеглих, а також розуміння причин невдач, помилок і труднощів організації військової справи; вміння МОМП враховувати потреби та інтереси підлеглих у майбутній професійній діяльності.

Виокремлені компоненти у своїй сутності повністю розкривають сутність підготовки МОМП засобами ІКТ – мету, завдання, зміст, методи, засоби та форми взаємодії науково-педагогічного складу і курсантів, рефлексію та результат – готовність МОМП до професійної діяльності, що забезпечується використанням ІКТ в освітньому процесі ВВНЗ.

Усі чотири визначені компоненти готовності МОМП до професійної діяльності, що реалізується засобами ІКТ, є взаємопов'язаними та взаємозалежними, і у своїй єдності формують загальну структуру готовності. Зміст компонентів сприяє формуванню позитивної мотивації курсантів на досягнення цілей освітнього процесу та підготовки до професійної діяльності, на оволодіння професійно важливими знаннями, вміннями, навичками, якостями та компетентностями для успішної професійної активності в умовах службової діяльності, а також дають змогу здійснювати рефлексію, самоаналіз та самооцінку.

Сьогодні в педагогічних дослідженнях для кореляції мети та отриманих результатів, аналізу якісних та кількісних показників використовують рівні для визначення сформованості/розвитку того чи іншого явища. Саме за рівнями нами визначалися узагальнені показники готовності МОМП до професійної діяльності.

Відповідно до виокремлених та обґрунтованих компонентів, критеріїв та показників визначено 3 рівні готовності МОМП до професійної діяльності: високий, середній та низький.

Курсанти із *високим рівнем* готовності мають повноцінну сформованість усіх компонентів готовності до майбутньої професійної діяльності. У них на високому рівні сформована психологічна готовність до майбутньої професійної діяльності; знання про методи та засоби вирішення професійних завдань є ґрунтовними; сформовані уміння та навички, компетентності щодо роботи в професійних ситуаціях, які виявляються в результатах навчання; самооцінка та самоусвідомлення своєї важливості та відповідальності за збереження здоров'я свого та інших, військового обладнання тощо; наявний високий рівень професійних знань у межах програми та позапрограмних матеріалів, уміння застосовувати здобуті знання на практиці; сформовані управлінські якості, рішення приймають швидко, вміють створювати позитивний мікроклімат в колективі, а також готові до належного професійного спілкування в майбутній діяльності; почуття емпатії розвинене на високому рівні; для них характерний авторитет, уміння запобігати виникненню конфліктних ситуацій тощо; розвинені професійні та особистісні якості; МОМП розуміють та усвідомлюють важливість майбутньої професійної діяльності; розвинені організаторські, комунікативні та лідерські здібності; у навчанні виявляють творчість, ініціативу, самостійність, креативність; здатні правильно аналізувати свою навчальну діяльність, критично ставляться до себе та відкриті у спілкуванні; наявний автоматизм професійних умінь та навичок, можливість вирішення нетипових професійних ситуацій; знання норм нормативно-правових документів щодо забезпечення безпеки у військовій сфері є ґрунтовними.

Середній рівень готовності відображається наявністю часткової позитивної мотивації до професійної діяльності, вона є нестійкою та ситуативною; курсанти не завжди ініціативні у навчанні, знання суті та специфічних особливостей майбутньої професійної діяльності є недостатніми; курсанти володіють базовими професійними знаннями, категоріально-понятійним апаратом на стадії розкриття об'єму понять, може (з допомогою науково-педагогічного працівника) сформулювати професійну проблему та вирішити її відомими простими методами; недостатньо сформована психологічна готовність до професійної діяльності, що відображається у невмінні здійснювати самоаналіз та оцінку власних дій, а також у невмінні використовувати знання нетрадиційно, творчо в нестандартних ситуаціях, оскільки їм притаманний шаблонний спосіб

мислення та діяльності.; наявна стереотипність підходу до виконання навчальних дій, вирішення професійних завдань здійснюється недостатньо послідовно та усвідомлено; недостатній рівень сформованості організаторським, комунікативних, лідерських здібностей, критичної позиції щодо себе та своєї діяльності; поверхневості професійних знань та знань засобів ІКТ у навчальній та професійній діяльності.

МОМП із *низьким рівнем* готовності до професійної діяльності характеризуються індиферентним ставленням до майбутньої професії; мотивація фактично відсутня, знання щодо бойових ситуаціях є поверховими, вони не володіють прийомами та засобами роботи під час виконання бойових завдань; несистемні і неміцні знання щодо майбутньої професійної діяльності; під час виникнення нестандартної ситуації курсанти потребують багато часу для прийняття рішення, швидкість реакції низька, не вміють налагоджувати ефективну комунікативну взаємодію між підлеглими; характерним є невміння користуватися технічними приладами та засобами, тренажерною технікою, незнання правил безпечної поведінки тощо; відсутня чи слабка професійна направленість, несформовані цілі власної діяльності, недостатня мотивація та недостатнє усвідомлення необхідності опанування основ професії, відсутнє особистісно значимого ставлення до майбутньої професії; курсанти виконують окремі професійні дії у хаотичній послідовності, не підготовлені до розв'язання нестандартних задач та використання новітніх засобів ІКТ у навчальній та професійній діяльності; не здатні до самостійного вирішення професійного завдання; характерна безініціативність МОМП в освітньому процесі; не появляється потреба до самостійного пошуку інформації, зокрема засобами ІКТ; на низькому рівні сформовані навички комунікативні та організаційні; певним чином можна говорити про завищену самооцінку.

Обговорення / Discussion. У дослідженнях науковців наразі визначаються компоненти, критерії, показники рівнів готовності певного роду фахівців до професійної діяльності. Саме ці категорії лежать в основі структури готовності до професійної діяльності.

На думку К. Дурай-Новакової, компонентами готовності до професійної діяльності є: мотиваційний компонент; орієнтаційно-пізнавально-оцінний компонент; емоційно-вольовий компонент; операційно-дієвий компонент; настановчо-поведінковий компонент (Дурай-Новакова К. М., 1983).

Сучасний дослідник використання засобів дистанційного навчання при підготовці офіцерів системи Державної прикордонної служби України І. Блощинський, аналізуючи підготовку майбутніх офіцерів-прикордонників виокремлює такі компоненти готовності: мотиваційно-ціннісний, комунікативно-культурологічний, когнітивно-поведінковий, операційно-діяльнісний, технологічний. На його думку вони формують структуру професійної компетентності майбутніх офіцерів-прикордонників, яка реалізується під час фахової підготовки за допомогою засобів дистанційного навчання. Це пов'язується із формуванням їх характеристик і властивостей, що в сукупності утворюють цілісну систему із відповідними критеріями – (мотиваційно-цільовий, соціо-прогностичний, пізнавально-інформаційний, навчально-результативний, структурно-логічний), та містить відповідні показники прояву критеріїв (Блощинський І., 2015, с. 20).

Науковець Т. Білоус серед компонентів готовності до професійної діяльності виокремлює мотиваційний, орієнтаційний, емоційно-вольовий та змістовий (когнітивний) компоненти (Білоус Т. Л., 2014, с. 39).

Зауважимо на науковій позиції Р. Горбатюка щодо того, що готовність майбутніх фахівців із використанням ІКТ повинна розглядатися як цілісне утворення особистості, що включає в себе: усвідомлення значущості ІКТ в освіті; інтерес і потреби в здійсненні діяльності з використання ІКТ; визначені здібності, які допомагають досягненню позитивних результатів; наявність необхідного обсягу загальних і спеціальних знань, і сформованих на достатньому рівні професійних умінь і навичок (Горбатюк Р. М., 2012).

Погоджуємось із науковою позицією О. Карабін про те, що готовність до майбутньої професійної діяльності передбачає низку положень: системна єдність професійної підготовки фахівця базується на єдності – інформаційно-освітнього простору, стандартизації, системного зв'язку і відношень між окремими елементами моделі, розвитку цілей і потреб в умовах прогресуючого інформаційного суспільства; динамічність викликана здатністю багатоаспектного виконання навчально-пізнавальних завдань з елементами їх оновлення на кожному новому циклі розвитку соціуму; відкритість пов'язана з ефективним управлінням освітньою системою на всіх її рівнях, відкритим доступом до освітньо-інформаційних ресурсів, сумісності різного програмного забезпечення для опрацювання і передачі інформації; прогностичність проявляється у прогнозуванні та оцінці ситуації з метою ухвалення оптимального рішення, передбаченні потреб готовності майбутніх учителів гуманітарних дисциплін до роботи в інформаційному середовищі та шляхів їх розвитку; повнота і багатофункціональність викликана необхідністю ефективної системи накопичення, зберігання та пошуку інформації з авторизацією користувача для доступу до

інформації відповідно до його прав, підвищенням пізнавальної діяльності майбутніх учителів на основі їх саморозвитку і вдосконалення професійної підготовки майбутніх учителів гуманітарних дисциплін до роботи в інформаційному середовищі (Карабін О. Й., 2013).

У сучасних педагогічних і психологічних дослідженнях передбачено загальні вимоги до виокремлення та обґрунтування критеріїв, які повинні відображати основні закономірності функціонування та загалом розвитку і динаміки досліджуваного явища чи процесу; давати можливість встановити зв'язки між всіма структурними компонентами досліджуваного явища чи процесу; піддаватись характеристиці за допомогою їх (критеріїв) показників, відповідно до яких відбувається оцінка міри вияву певного виокремленого критерію; розкривати динаміку змін якості в часовому проміжку; бути в єдності з кількісними та взаємодоповнювати один одного (Коростіль Л. А., 2009).

Загалом критерії, показники та рівні готовності дають змогу повноцінно оцінити дієвість підготовки МОМП у ВВНЗ. На переконання О. Соїної, критерій – це ознака, на підставі якої відбувається оцінка, судження (Соїна О. В., 2005). На думку Р. Перкатого, критерій – це мірило, на основі якого здійснюється оцінка (Перкатий Р., 2016). Відповідно до наукової позиції О. Кирилюка, «критерії повинні відображати основні закономірності формування особистості; за допомогою критеріїв встановлюються зв'язки між всіма компонентами системи; якісні показники повинні виступати в єдності з кількісними» (Кирилюк О., 2011, с. 71).

На переконання Є. Брижатого, «критерій оцінювання визначається відповідними показниками, які створюють сукупність вимог та є кількісними або якісними характеристиками – мірою сформованості того чи іншого критерію» (Брижатий Є., 2011, с. 244).

Щодо сутності змістового наповнення поняття «критеріїв», відзначимо, що найбільш універсальні критерії, за допомогою яких здійснюють аналіз ефективності готовності військових фахівців визначає М. Нецадим. За його розумінням, до таких критеріїв повинні відноситись: «ступінь сформованості інтелектуальних якостей (як результат включення особистості до цілеспрямованої навчальної та наукової діяльності); ступінь сформованості морально-психологічних і ділових якостей (як результат включення особистості до військово-педагогічного процесу, її соціалізації, самовдосконалення внаслідок створення відповідної мотиваційної основи); рівень виконання військовослужбовцями обов'язків (як результат практичного застосування статутів ЗСУ у повсякденній діяльності та адаптації до нових її умов); рівень витрат (фінансових, матеріальних, часових, психофізіологічних) на досягнення зазначених вище цілей освіти» (Нецадим І., 2003).

Для того, щоб коректно визначити критерії готовності МОМП до професійної діяльності, варто зважати на такі зауваги: критерії мають відображати основні закономірності розвитку особистості; критерії мають забезпечити встановлення зв'язків між усіма складниками (компонентами) системи, яка підлягає вивченню; якісні показники повинні виступати в єдності з кількісними (Соїна О. В., 2005).

Це дає підстави стверджувати про те, що критерій є мірилом явища або процесу, яке підлягає дослідженню, і визначається шляхом аналізу певних, специфічних ознак. Загалом критерії та показники рівнів готовності нами розглядаються як своєрідний методологічний інструментарій, що дає змогу узагальнено розкрити їх характеристики і поняття «критерій» можна трактувати як оцінку якогось явища чи процесу, а також як ознаку для класифікації чи підставу для оцінювання.

Структурною характеристикою критеріїв є сукупність показників. Якщо звернутися до довідкової та словникової літератури, то термін «показник» потрактовується як свідчення, доказ, ознака чогось, вираження досягнень, результатів якоїсь діяльності. Показники – це засоби якісної та кількісної оцінки критеріїв (Батаршев А. В., Алексеева И. Ю., & Майорова Е. В., 2007). Тому, критерії розкриваються через систему показників, змінування яких має виявити ступінь успішності формування та розвитку професійної компетентності фахівця (Жигір В. І., 2012).

Погоджуємось із І. Черкуном про ширше тлумачення поняття «критерій» стосовно поняття «показник», оскільки для одного критерію може існувати система показників. З іншого боку, варто зауважити, що ці поняття між собою є тісно пов'язаними, оскільки «науково обґрунтований вибір критерію значною мірою обумовлює правильний вибір системи показників і навпаки, якість показника залежить від того, наскільки він повно й об'єктивно характеризує прийнятий критерій» (Черкун І. А., 2016, с. 115–116).

Розглядаючи критерії, показники та рівні готовності МОМП до наставницької діяльності, дослідник В. Ярема виділяє такі критерії: мотиваційний – за допомогою нього здійснюється характеристика особистісного компонента готовності МОМП до наставницької діяльності, змістовий – дає можливість виявити міру засвоєння МОМП теоретичних знань щодо здійснення завдань наставницької діяльності; операційний – розкриває здатність МОМП до використання умінь і навичок, отриманих у процесі професійної підготовки у ВВНЗ, в контексті реалізації

функцій наставницької діяльності, результативний – дає характеристику аналітичних та проєктувальних умінь МОМП. Щодо визначення рівнів готовності, то дослідник їх виділяє три – низький, середній та високий (Ярема В., 2018).

Висновки / Conclusions. Таким чином, аналіз та розкриття структури готовності МОМП до професійної діяльності, що забезпечується активним використанням засобів ІКТ в освітньому процесі ВВНЗ, виокремлення та обґрунтування її компонентів (особистісно-мотиваційного, когнітивно-змістового, інформаційно-діяльнісного, рефлексивно-творчого), критеріїв (мотиваційно-орієнтаційного, знанневого, операційного, рефлексивного), а також рівнів (високий, середній, низький) спрямовують на розробку та обґрунтування організаційно-педагогічних умов підготовки МОМП засобами ІКТ моделі структурно-функціональної моделі такого процесу.

Розробка, обґрунтування та впровадження в освітній процес ВВНЗ організаційно-педагогічних умов та структурно-функціональної моделі дасть змогу якісно підготувати МОМП до професійної діяльності.

Список використаних джерел:

- Батаршев, А. В., Алексеєва, І. Ю., & Майорова, Е. В.** (2007). Диагностика профессионально важных качеств. Санкт-Петербург. [in Russian]
- Білоус, Т. Л.** (2014). Сутність і структура професійної готовності до роботи в екстремальних умовах у майбутніх працівників органів внутрішніх справ. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology, 37*, 37–40. [in Ukrainian]
- Блощинський, І. Г.** (2015). Стан сформованості професійної компетентності майбутніх офіцерів-прикордонників під час фахової підготовки з використанням технологій дистанційного навчання. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Сер: Педагогічні науки, 2*, 19–31. [in Ukrainian]
- Брижатиї, Є.** (2011). Критерії оцінки рівня сформованості до майбутньої професійної діяльності офіцерів інженерних військ на різних рівнях підготовки. *Збірник наукових праць Харківського університету Повітряних сил, 3*, 243–246. [in Ukrainian]
- Горбатюк, Р. М.** (2012). Підготовка майбутніх інженерів-педагогів до використання інформаційно-комунікаційних технологій. *Педагогічний дискурс, 11*, 43–49. [in Ukrainian]
- Дурай-Новакова, К. М.** (1983). *Формирование профессиональной готовности студентов к педагогической деятельности.* (Дисс. ... д-ра пед. наук): 13.00.04. Москва. [in Russian]
- Жигірь, В. І.** (2012). Оцінювання професійної компетентності фахівця як фактор його формування. *Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного університету, 2*, 40–46. [in Ukrainian]
- Карабін, О. Й.** (2013) Формування готовності майбутніх учителів гуманітарних дисциплін до роботи в інформаційному середовищі. (Дис. ... канд. пед. наук): 13.00.04. Тернопіль. [in Ukrainian]
- Кирилюк, О.** (2011). Критерії, показники та рівні сформованості готовності майбутніх офіцерів-прикордонників до роботи з технічними засобами прикордонного контролю. *Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна», 3*, 70–73. [in Ukrainian]
- Коростіль, Л. А.** (2009). Самоосвіта особистості як соціальне та педагогічне явище. *Педагогічні науки, 1*, 138–145. [in Ukrainian]
- Нещадим, І. М.** (2003). Військова освіта України: історія, теорія, методологія, практика: [моногр.]. Київ. [in Ukrainian]
- Перкатиї, Р.** (2016). Обґрунтування критеріїв, показників та рівнів сформованості самоосвітньої компетентності майбутніх офіцерів національної поліції. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України, 6*. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadped_2016_6_10. [in Ukrainian]
- Соина, О. В.** (2005). *Учебно-деловая игра как средство активизации учебно-познавательной деятельности курсантов военных вузов (на примере изучения естественнонаучных дисциплин).* (Дисс. ... канд. пед. наук): 13.00.08. Челябинск. [in Russian]
- Черкун, І. А.** (2016). Критерії, показники та рівні сформованості військово-спеціальної підготовки майбутніх офіцерів-психологів запасу. *Наука і освіта, 10*, 115–119. [in Ukrainian]
- Ярема, В.** (2018). Критерії, показники та рівні готовності майбутніх офіцерів морської піхоти до наставницької діяльності. *Людинознавчі студії. Сер.: Педагогіка, 6/38*, 362–372. [in Ukrainian]

References:

- Batarshev, A. V., Alekseeva, I. Yu., & Majorova, E. V.** (2007). *Diagnostika professionalno vazhnykh kachestv [Diagnosis of Professionally Important Qualities].* Sankt-Peterburg. [in Russian]
- Bilous, T. L.** (2014). Sutnist i struktura profesiinoi hotovnosti do roboty v ekstremalnykh umovakh u maibutnykh pratsivnykiv orhaniv vnutrishnykh sprav [The Essence and Structure of Professional Readiness to Work in Extreme Conditions in Future Law Enforcement Officers]. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology, 37*, 37–40. [in Ukrainian]
- Bloshchynskyy, I. H.** (2015). Stan sformovanosti profesiinoi kompetentnosti maibutnykh ofitseriv-trykordonnykiv pid chas fakhovoi pidhotovky z vykorystanniam tekhnolohii dystantsiinoho navchannia [The State of Formation of Professional Competence of Future Border Guards Officers during Professional Training with the Use of Distance Learning Technologies]. *Zbirnyk naukovykh prats Natsionalnoi akademii Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy. Ser: Pedahohichni nauky – Collection of Scientific Works of the National Academy of the State*

Border Guard Service of Ukraine. Ser: Pedagogical Sciences, 2, 19–31. [in Ukrainian]

Bryzhatyi, Ye. (2011). Kryterii otsinky rivnia sformovanosti do maibutnoi profesiinoi diialnosti ofitseriv inzhenernykh viisk na riznykh rivniakh pidhotovky [Criteria for Assessing the Level of Formation for Future Professional Activities of Officers of Engineering Troops at Different Levels of Training]. *Zbirnyk naukovykh prats Kharkivskoho universytetu Povitrianykh syl – Collection of Scientific Works of Kharkiv University of the Air Force, 3, 243–246. [in Ukrainian]*

Horbatiuk, R. M. (2012). Pidhotovka maibutnikh inzheneriv-pedahohiv do vykorystannia informatsiino-komunikatsiinykh tekhnolohii [Preparation of Future Engineers-Teachers for the Use of Information and Communication Technologies]. *Pedahohichniy dyskurs – Pedagogical Discourse, 11, 43–49. [in Ukrainian]*

Duraj-Novakova, K. M. (1983). *Formirovanie professionalnoj gotovnosti studentov k pedagogicheskoy deyatel'nosti [Formation of Professional Readiness of Students for Pedagogical Activity].* (Doctor's thesis): 13.00.04. Moskva. [in Russian]

Zhyhir, V. I. (2012). Otsiniuvannia profesiinoi kompetentnosti fakhivtsia yak faktor yoho formuvannia [Assessment of Professional Competence of a Specialist as a Factor in Its Formation]. *Zbirnyk naukovykh prats Berdianskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu – Collection of Scientific Works of Berdiansk State Pedagogical University, 2, 40–46. [in Ukrainian]*

Karabin, O. Y. (2013) *Formuvannia hotovnosti maibutnikh uchyteliv humanitarnykh dystsyplin do roboty v informatsiynomu seredovyshchi [Formation of Readiness of Future Teachers of Humanities to Work in the Information Environment].* (Candidate's thesis): 13.00.04. Ternopil. [in Ukrainian]

Kyryliuk, O. (2011). Kryterii, pokaznyky ta rivni sformovanosti hotovnosti maibutnikh ofitseriv-prykordonnykiv do roboty z tekhnichnymy zasobamy prykordonnoho kontroliu [Criteria, Indicators and Levels of Readiness of Future Border Guards to Work with Technical Means of Border Control]. *Zbirnyk naukovykh prats Khmelnytskoho instytutu sotsialnykh tekhnolohii Universytetu «Ukraine» – Collection of Scientific Works of the Khmelnytskyi Institute of Social Technologies of the University «Ukraine», 3, 70–73. [in Ukrainian]*

Korostil, L. A. (2009). Samoosvita osobystosti yak sotsialne ta pedahohichne yavyshe [Self-Education of the Individual as a Social and Pedagogical Phenomenon]. *Pedahohichni nauky – Pedagogical Sciences, 1, 138–145. [in Ukrainian]*

Neshchadym, I. M. (2003). *Viiskova osvita Ukrainy: istoriia, teoriia, metodolohiia, praktyka [Military Education of Ukraine: History, Theory, Methodology, Practice]:* [monohr.]. Kyiv. [in Ukrainian]

Perkatyi, R. (2016). Obgruntuvannia kryteriiv, pokaznykiv ta rivniv sformovanosti samoosvitnoi kompetentnosti maibutnikh ofitseriv natsionalnoi politsii [Substantiation of Criteria, Indicators and Levels of Formation of Self-Educational Competence of Future Officers of the National Police]. *Visnyk Natsionalnoi akademii Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy – Bulletin of the National Academy of the State Border Guard Service of Ukraine, 6.* Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadped_2016_6_10. [in Ukrainian]

Soina, O V. (2005). *Uchebno-delovaya igra kak sredstvo aktivizatsii uchebno-poznavatel'noj deyatel'nosti kursantov voenny'x vuzov (na primere yzucheniya estestvennonauchny'x disciplin) [Educational and Business Game as a Means of Activating the Educational and Cognitive Activities of Cadets of Military Universities (on the Example of the Study of Natural Sciences)].* (Candidate's thesis): 13.00.08. Chelyabinsk. [in Russian]

Cherkun, I. A. (2016). Kryterii, pokaznyky ta rivni sformovanosti viiskovo-spetsialnoi pidhotovky maibutnikh ofitseriv-psykholohiv zapasu [Criteria, Indicators and Levels of Formation of Military-Special Training of Future Reserve Officers-Psychologists]. *Nauka i osvita – Science and Education, 10, 115–119. [in Ukrainian]*

Yarema, V. (2018). Kryterii, pokaznyky ta rivni hotovosti maibutnikh ofitseriv morskoi pikhoty do nastavnytskoi diialnosti [Criteria, Indicators and Levels of Readiness of Future Marine Officers for Mentoring]. *Liudynoznavchi studii. Ser.: Pedahohika – Anthropological studies. Ser.: Pedagogy, 6/38, 362–372. [in Ukrainian]*

Дата надходження статті: «21» квітня 2021 р.

Стаття прийнята до друку: «10» червня 2021 р.

Зайцев Ігор – доцент кафедри тактики та загальновійськових дисциплін Військової академії (м. Одеса)

Zaitsev Ihor – Assistant Professor of the Department of Tactics and General Military Disciplines of Military Academy (city of Odesa)

Цитуйте цю статтю як:

Зайцев, І. (2021). Компоненти, критерії та показники рівнів готовності майбутніх офіцерів морської піхоти до професійної діяльності. *Педагогічний дискурс, 30, 69–75.* doi: [10.31475/ped.dys.2021.30.09](https://doi.org/10.31475/ped.dys.2021.30.09).

Cite this article as:

Zaitsev, I. (2021). Components, Criteria and Indicators of the Readiness Levels of Future Naval Infantry Units Officers for Professional Activity. *Pedagogical Discourse, 30, 69–75.* doi: [10.31475/ped.dys.2021.30.09](https://doi.org/10.31475/ped.dys.2021.30.09).